

modsat det, der gjælder hos os, gennem en Støtte af Bevægelser kommen over til at adoptere enten helt eller dog omtrent de Principer, som vi — om vi skjønde derpaa — maa glæde os over, at vi allerede i længere Tid have været i Besiddelse af og have kjendt hos os. At dette forholdet sig saaledes, skal jeg tillade mig at dokumentere med nogle faa Ord. Som bekendt er det hos os en Hovedgrundsætning, at den, som ikke vil indrømme en af Modparten paastaet Kjendsgjerning, maa benegte denne tydelig og tilstrækkelig, og at derved han ikke gjør dette, saa betragtes det, som om han havde indrømmet den. Ganste den modsatte Regel var den, som tidligere gjaldt paa den tydske Gemeinprocesses Omraade, nemlig den, at hvad en Part ikke indrømmede, anfaas han ligesom for at have benegtet, men allerede den hannoveranske Processlov af 8de November 1850, som den høitærede Justitsminister berørte i sit Foredrag, traf en anden Ordning i saa Henseende. Den traf nemlig den Ordning, at, dersom en Part ikke tilstrækkelig havde erklæret sig enten benegtende eller indrømmende overfor de af Modparten forebragte Kjendsgjerninger, saa skulde det ved en Retskjendelse paalægges ham enten paa den ene eller paa den anden Maade at erklære sig tilstrækkelig tydelig derover, og dersom han ikke gjorde dette, saa betragtedes det, som om han havde indrømmet de paagjældende Kjendsgjerninger. Men fremdeles er den nye Civil-Processlov for det tydske Rige af 30te Januar 1877, som jeg oftere har nævnt, kommen endnu meget nærmere til os, ja, den har endog adopteret vort Princip. Den siger nemlig ligesom i sin § 129, hvis Indhold med Hensyn hertil i Overføttelse lyder saaledes: „Enhver Part har at erklære sig over de af Modparten paastaede Kjendsgjerninger; Kjendsgjerninger, der ikke udtrykkelig blive benegtede, ere at anse som indrømmede, naar ikke den Hensigt at ville benegte dem fremgaar af Partens øvrige Erklæringer.“ Det er altsaa ganste vor Regel, som man nu i Tydskland er gaaet over til, og man ser altsaa, at den Vej, som Tydskerne paa dette Omraade ere gaaede, har ført dem fra et oprindeligt modsat Udgangspunkt over til os. I samme Forbindelse skal jeg nævne et andet Punkt. Som bekendt er det en Regel i vor Proces, at Dommeren ikke giver noget Stjern over, hvad der skal bevise, eller over de fremsførte Bevismidlers Betydning, forinden Sagen er optagen til Doms. Reglen i den tydske Gemeinproces var — for først at nævne denne som allerede oftere omtalt under disse Forhandlinger i denne Sag — jo netop den modsatte, nemlig den, at Dommeren paa et langt tidligere Trin af Sagen, end han optager den til endelig Paakjendelse, skulde affige en Beviskjendelse, i hvilken han fastsatte, hvilke af de af Parterne paastaede Fakta der trængte til Bevis, og hvem Bevisbyrden paahvilede. Denne Bevis-

byrdes Ulemper havde jeg nogen Leilighed til at omtale i mit tidligere Foredrag og ligeledes der at paavise, at disse ogsaa i stort Omfang erkjendes af Processkommissionen i Motiverne til det foreliggende Lovforslag. Jeg skal derfor ikke komme tilbage dertil, men indskrænke mig til at sige, at disse Ulemper i det Hele maatte i Rørdhed kunne karakteriseres saaledes, at man, forinden man kjender Oplysningerne, skal indlade sig paa at bedømme, hvilke Oplysninger der vil være afgjørende i Sagen, medens det Naturlige er, at man først, naar man kjender Oplysningerne, kan bedømme dem. Jeg siger, at Ulemperne ved denne Beviskjendelse vare saa fremtrædende paa det tydske Retsomraade, at man maatte være betænkt paa at gjøre Forandringer deri. Dette skete ved den oftere omtalte hannoveranske Processlov af 8de November 1850, idet denne Lov vel ikke affstafte Beviskjendelsen ved Underretterne, men derimod tillod at appellere paa en saadan Maade, at man fuldstændig saa at sige fra ny af og fra først af procederede hele Sagen i Overappellinstansen, hvormed Beviskjendelsens hele Betydning der faldt bort. Man gif imidlertid endnu videre ved de senere Bevægelser paa det tydske Retsomraade. Jeg skal forbigaa de enkelte Love, gennem hvilke disse Bevægelser foregik, for Exempel Processloven af 24de Juni 1867 for de annekterede Provindser, altsaa ogsaa for vore tidligere Hertugdømmer, og strax gaa over til, hvorledes den nujældende Lov, der traadte i Kraft den 1ste October 1879, nemlig den oftere nævnte tydske Processlov af 30te Januar 1877, stiller sig til dette Spørgsmaal. Den stiller sig da saaledes dertil, at den fuldstændig har affstafte Beviskjendelse. Der er ikke mere Spor tilbage af den. Der findes kun, saaledes som af den høitærede Justitsminister blev anført, en Kjendelse, der hedder Bevisbeslutningskjendelse, det tydske Beweis-Beschluss, som svarer til den Kjendelse, som i det foreliggende Udkast omhandles i §§ 181—182, og som altsaa indeholder en Tillæbelse for Parten til at indkalde saadanne Vidner, som han har andraget paa at maatte føre til Oplysning om Sagen. Men det Karakteristiske ved denne Bevisbeslutning, som ganste vist endnu skal indeholde en Opgivelse baade af, hvilke Vidner der skal indkaldes og hvad der ved dem skal bevise, er i Modsetning til den tidligere Beviskjendelse det, at ifølge denne Bevisbeslutning indkaldes Vidnerne successtvist og afhøres — ganste som man gjør det hos os — og at denne Bevisbeslutning derfor kan gjentages og forandres saa ofte, som det skal være under Sagens Procedure for vedkommende Ret. At det forholdet sig saaledes, vil man finde ved at gennemgaa den tydske Processlov af 30te Januar 1877, navnlig sammes §§ 320—336. Man vil fremdeles finde det Samme udtrykkelig betonet i en Udtalelse i Motiverne til det Udkast, som gif forud for den nævnte Lov, nemlig i disse Motiver, Side 473,